

Tara je jedna od najlepših planina Srbije, pod gustim četinarskim i listopadnim šumama protkanim pašnjacima i livadama

Otkrijte divlju Taru

Ovoga puta vas vodimo šumskim putevima Tare na koje turisti retko zalaze - na trasi dugoj 116 km videćete neke od najlepših vidikovaca, baciti pogled u dubine kanjona Drine, obići krug oko Zaovinskog jezera i proći kroz šume koje su i dan danas carstvo Tarskih medveda...

Kada se kaže Tara ljudi obično pomišljaju na Kaluđerske bare i tamošnje bezbrojne hotele i vikendice, mesto koje stepenom urbanizacije i komercijalizacije lagano počinje da liči na susedni Zlatibor. Neki će se možda setiti i dečijeg odmarališta na Mitrovcu, mestu uronjenom u gustu šumu, ali za većinu turista se poimanje Tare tu završava. Oni najhrabriji upoznaju i „fjordove“ Zaovinskog jezera, ali se zaustavljaju na kraju asfaltnog puta, prepušta-

jući rezervate i vidikovce najdivljijeg dela Tare mašti i pravim pustolovima. Mi ćemo vas povesti terencem upravo tamo, u jednu 116 km dugu pustolovinu šumskim putevima najzapadnijeg dela Tare, gde Drina svojim monumentalnim kanjonom pravi veliku lakat krivinu oko ovog, po mišljenju mnogih najlepšeg nacionalnog parka u Srbiji, za koji je dr Etkin Klark, direktor evropske federacije za zaštitu prirode i nacionalnih parkova rekao: „Ja ovako zamišljam raj.“

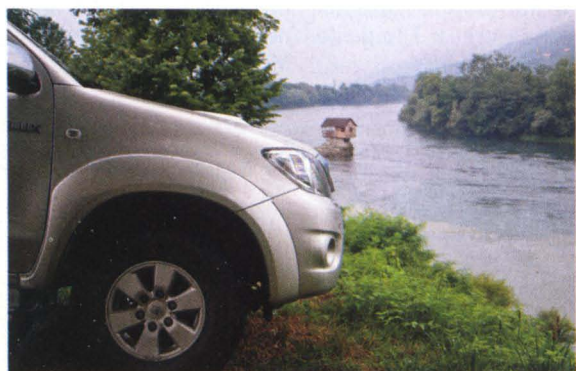
Iako naša trasa na momente vodi kroz potpunu divljinu, treba naglasiti da Tara ima razgranatu mrežu kvalitetnih, dobro nasutih i poravnatih šumskih puteva, tako da putovanje koje smo osmislili za vas nije tehnički zahtevno – uz malo opreza na mestima gde su šumski traktori naneli blata na makadam, može se preći čak i običnim putničkim automobilom. Dakle ne radi se o trasi za koju vam je potreban terenac visokih performansi ili izuzetna vozačka veština,

već samo malo pažnje da ne krenete pogrešnim putem na nekoj od brojnih raskrsnica. Već neki od tzv. kompaktnih SUV-ova omogućiće vam da ovu trasu prevezete krajnje opušteno, tako da njeno prolaženje Toyota Hiluxom koji nam je za tu priliku stavljen na raspolaganje nije angažovalo ni delić realnih mogućnosti ovog sjajnog automobila, omogućivši i našem čitaocu Nikoli Smiljaniću iz Kragujevca, koji se odazvao na poziv koji smo uputili preko Fox televizije,

da se na bezbedan način oprobava za volanom terenca.

Od Perućca ka Predovom Krstu

Putovanje preko Tarskih visova ka Mokroj Gori počinjemo tamo gde se itinerer kupaca koji hrle na Perućcačko jezero najčešće završava – sa parkirališta kod hotela „Jezero“, iznad brane HE Perućac. Do te tačke stižete jednostavno, 13 km dugim asfaltnim putem od Bajine Bašte preko Perućca – pazi-

Planina Tara je oaza netaknute prirode u zapadnoj Srbiji

te da na poslednjem skretanju ne odete levo ka Mitrovacu, već da produžite pravo, prateći putokaze za Jagošticu. Kada stignete na parking oznad plaže resetujte vaš brojač kilometraže, otvorite stranicu sa našim radarom, i putovanje može da počne...

Uspón na Taru ne započinje odmah – prvih 3,7 km trase idete uzanim asfaltom duž Perućackog jezera, na kome ćete, pored nekoliko tunela, proći i kroz kapiju NP Tara. Tek kada se put odvoji od jezera i skrene levo u kanjon rečice Dervente, otpočinje na momente prilično jak uspon ka Predovom Krstu, najvećoj raskrsnici puteva u ovom delu Tare i mestu gde smeštaj možete birati između planinarskog i lovačkog doma. Na tom putu prolazite kroz selo Rastište i njegove zaseoke – ne skrećete nigde sa glavnog puta, sve dok posle 15,1 km ne stignete na Predov Krst,

gde se za jedno duže vreme oprašate od asfalta.

Sa Predovom Krsta se može krenuti na nekoliko strana, od kojih smo se mi opredelili da vas povedemo putem koji kreće desno naviše i na 17,4 km od početka trase se račva – levi krak vodi za Jagošticu, jedno od najzabavnijih planinskih sela u Srbiji, dok desni krak vodi do poznatog vidikovca Bilješke stene (21,3 km od početka puta) i znatno manje poznatog vidikovca Drlje, nepunih 3 km dalje, smeštenog u samom srce rezevata Zvezda (kažu da u njemu ima najviše medveda na čitavoj teritoriji Tare).

Na kraju puta na Drljama, oko 24,1 km od početka puta, videćete nešto nalik na kružni tok. Put dalje vozilom je samo za najveštije off-road vukove, a mi vam savetujemo da malo protegnete noge na stazici koja vodi do 500 m udaljenog vidikovca. ▶

MANEVAR	Ukupno km prethodna tačka	OPIS*
Start	0,0 / 0,0 km	Polazak sa parkinga ispod hotela „Jezero“ na Perućackom jezeru
Pravo	6,5 / 6,5 km	Put ka zaseoku Aluga odvaja se levo, vi ostajete na glavnom putu
Desno	9,2 / 2,7 km	Pravo se odvaja put ka Jokićima, vi ostajete na glavnom putu koji zavija u desno
Desno	15,2 / 6,0 km	Stizanje na Predov Krst, kraj asfalta; skretanje desno ka Jagošticu
Poludesno	17,4 / 2,2 km	Držite desno, na putu koji ide blago naniže
Pauza	21,3 / 3,9 km	Stigli ste na vidikovac Bilješke Stene
Polukrug	24,1 / 2,8 km	Kraj puta nadomak vidikovca Drlje; još 500 m pešice do samog vidikovca
Oštro desno	30,9 / 6,8 km	Skrećete oštro desno, vraćajući se na put ka Jagošticu
Poludesno	33,9 / 3,0 km	Veliko raskršće na kome od tri raspoloživa puta birate srednji, blago desno
Desno	36,0 / 2,0 km	Skrećete desno na glavni put prema Jagošticu
Levo	36,3 / 0,3 km	Ostajete na glavnom putu, koji zavija levo; desno se odvaja sporedni put
Oštro levo	37,3 / 1,0 km	Skrećete oštro levo na put koji se spušta
Pravo	37,6 / 0,3 km	Držite se glavnog puta koji posle potoka počinje da se penje, ne skrećete desno
Poludesno	38,1 / 0,5 km	I dalje ostajete na glavnom putu, ne skrećete levo uzbrdo
Polukrug	39,5 / 1,4 km	Stigli ste do prevoja između Galinika i Malinjaka; okrećete nazad
Pravo	43,0 / 3,3 km	Istim putem nazad (pratite radar iz dolaska) do raskrsnice na 43 km od početka trase, gde ostajete na glavnom putu umesto da skrenete levo odakle ste došli
Levo	44,4 / 1,4 km	Pratite glavni put, koji skreće levo
Pravo	44,9 / 0,5 km	Na velikom razmeđu puteva ostajete na glavnom putu, produžavate pravo
Pravo	47,9 / 3,0 km	Ostajete na glavnom putu, spuštajući se na Predov Krst
Poludesno	50,1 / 2,2 km	Početak druge etape puta; idete putem desno od planinarskog doma, naviše
Polulevo	52,3 / 2,2 km	Držite se levog puta
Desno	54,3 / 2,0 km	Od dva ravnopravna puta, desni je kraći, mada možete i levim, jer se spajaju
Pravo	56,3 / 2,0 km	Drugi krak puta vam se uključuje s leva, vi produžavate pravo
Polulevo	56,6 / 0,3 km	Držite se glavnog puta koji skreće levo (sem u slučaju da želite da posetite Veliki Stolac, za koji se put odvaja desno naviše)
Pravo	58,6 / 2,0 km	Levo se odvaja put za Dikavu, vi produžavate pravo
Levo	59,5 / 0,9 km	Desno ide put za Karaklije, levo ide put za Baturu, vi idete levo
desno	60,7 / 1,2 km	Pratite glavni put desno
Pravo	61,8 / 1,1 km	Držite desno (ne skrećete na levi put)
Levo	68,0 / 6,2 km	Desno se odvaja put uz Karaklijski Rzav, vi produžavate levo asfaltom
Desno	69,1 / 1,1 km	Stižete do brane Kruščica i glavnog puta oko Zaovinskog jezera, skrećete desno
Oštro levo	71,0 / 1,9 km	Skrećete levo, silazite sa asfalta na makadam
Poludesno	71,3 / 0,3 km	Na račvanju držite desno
Polulevo	71,9 / 0,6 km	Držite se levog kraka puta
Polukrug	72,7 / 0,8 km	Do ovde se može kolima, idemo nazad
Levo	74,4 / 1,7 km	Vraćate se do asfalta, na koji se uključujete na levo
Desno	79,4 / 5,0 km	Držite se glavnog puta, koji skreće desno
Polulevo	80,4 / 1,0 km	Ostajete na glavnom putu, ponovo počinje asfalt
Poludesno	87,3 / 6,9 km	Pratite i dalje glavni put, sporedni put se odvaja levo
Pravo	87,6 / 0,3 km	Ostajete na glavnom putu, sem ako želite da obidete Spajića jezero i Beli Rzav, za koje se put odvaja oštro desno
Poludesno	91,2 / 3,6 km	Raskrsnica puteva oko jezera; vi idete desno (pravo) naviše
Desno	93,2 / 2,0 km	Put za Mokra Goru skreće desno; ponovo napuštamo asfalt
Poludesno	96,1 / 2,9 km	Račvanje puteva iza Sekulića (tabla na kojoj piše Bilbord), držite desno
Polulevo	98,1 / 2,0 km	Držite se glavnog puta (sporedni put se odvaja desno)
Pravo	101,0 / 2,9 km	Put za Šargan se odvaja levo, vi produžavate pravo glavnim putem
Desno	107,0 / 6,0 km	Uključujete se na asfalt ka Mokroj Gori
Oštro desno	114,7 / 7,7 km	Skrećete oštro desno, uključujući se na magistralu
Desno	116,1 / 1,4 km	Skrećete desno, ka polaznoj stanici „Šarganske osmice“
Cilj	116,2 / 0,1 km	Stigli ste na cilj – provozajte se „čiróm“!

* Ako želite da vam dostavimo ovu trasu u .gpx formatu za vaš GPS uređaj (potrebno je da ima podršku za učitavanje trekova), pišite nam na adresu aleksandar.veljkovic@autobild.rs

Područje Tare proglašeno je 1981. godine za Nacionalni park Tara radi očuvanja retkih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih zajednica

Ako niste raspoloženi za toliko šetnje, sasvim će vas zadovoljiti i pogled na 1000 m dubok kanjon Drine sa Biljeških stena (21,3 km u odlasku, 26,9 km u povratku), gde se lepo uređeni vidikovac nalazi pored samog puta (tu se nalazi i brvnara u kojoj je sniman film „Ptice koje nikad ne polete“). Drlije i Bilješke stene su i prilika da vidite Pančićevu omoriku, retki, zakonom zaštićeni četinar, koji raste samo uz litice, gotovo prkošeći sili gravitacije.

Pošto puta od Drlija nema dalje (sem kozjim stazicama kojima je čak i silaženje pešice rizično), krećemo natrag i na raskrscima u kojima smo u dolasku skrenuli desno hvatamo drugi krak, prema Jagošnici, planinskom selu rasutom po vrletima Tare iz koga se zimi kada udare snegovi po nekoliko meseci ne može nigde. Trasu koju smo vam zacrtali za prolazak kroz Jagošnice shvatite samo kao predlog, a ne i obavezu. Ukoliko odlučite da po Jagošnici malo više istražujete svrativši u domove gostoprivljivih domaćina koji će vas po pravilu pozivati, nakon toga ponovo resetujte kilometražu i pratite u radaru relativnu udaljenost između tačaka, koja je data uporedo sa ukupnom dužinom pređenog puta.

Trasa koju smo mi zacrtali kroz zaseok Alići na 39,5 kilometru puta izvodi vas na prevoj između Galinika i Malinjaka, lepo mesto odakle vam se ponovo pruža prilika da pešice obidete brojne vodi-

kovce nad kanjonom Brusnice, kao što su Gorica ili Čolpin bor. Sa ovog prevoja put se dalje spušta u dolinu Brusničkog potoka pod Galinikom, ali postaje ekstreman i zbog strmine i po više od metra dubokih vododerina pre više rizičan za turistički prolazak – zato smo odlučili da vas sa ove tačke istom trasom vratimo nazad do Jagošnice.

Vraćamo se kroz Jagošnicu ka Predovom Krstu. Ako ste više vremena provodili van automobila uživajući u lepota divlje Tare, dan je verovatno na izmaku, a Predov Krst je, posle 50 km prevezene trase, idealno konačište. U skladu sa divljinom predela, luksuznih hotela i apartmana nema, ali su zato tu planinarski i lovački dom, koji vam nude skroman, ali čist i sasvim dovoljno komforan smeštaj uređen u etno stilu, sa odličnom domaćom kuhinjom.

Preko Zaovina do Mokre Gore

Nakon što se dobro naspavate na čistom planinskom vazduhu, vreme je da krenete dalje u vašu malu Tarsku avanturu. Ovoga puta od Predovog Krsta krećemo na drugu stranu, putem koji s desne strane planinarskog doma kreće prilično odučno uzbrdo, izvevši vas posle samo 5,7 km vožnje na visinu od 1470 m, što je ujedno i najviša tačka vašeg puta. Obratite pažnju da na 2,1 km od polaska ne skrenete desno – u pitanju je put koji je nekada vodio severnim obroncima

Velikog Stolca za Bosnu, a sada je teško prohodan i pun prepreka. Ako ste planinarski raspoloženi, najviša tačka puta je i prilika da ponovo malo prošetate (u blizini se nalazi i vidikovac Sjenić), ili čak skrenete svojim terenem na nešto zahtevniji put koji vodi pod sam Veliki Stolac (na 56,6 km puta desno), najviši vrh Tare (1675 m visine). Tu ćete, na par stotina metara od skretanja, desno ispod puta, naići na Kapetanovu vodu, dobar izvor hladne planinske vode.

Put prema Stolcu je ipak za odvažnije (mada smo vidali slučajeve da ljudi njime prolaze i putničkim automobilom), tako da ga nismo ispratili našim radarom. Nastavite li nizbrdo glavnim putem, obratite pažnju da na 58,8 km trase ne skrenete desno ka Dikavi – još jedan lep put koji se slepo završava. Na 59,5 km raskrsnica, sa koje bilo kojim od dva moguća kraka možete stići na svoje odredište. Put desno vodi kroz selo Karaklije, dok put levo vodi preko Bature i dolinom Baturskog Rzava do brane jezera pijaće vode Kruščica, kuda smo odlučili da provedemo trasu.

Na 67,7 km stižete do početka akumulacije Kruščica gde vas nakon 52,7 km vožnje po makadamu ponovo dočekuje asfalt, da bi vam se Zaovinsko jezero u svojoj punoj lepoti prikazalo kada nakon pređenih 69,1 km stignete do brane koja deli jezero Kruščica od Zaovinskog. Krećemo oko Zaovina suprotno od smera

kazaljke na satu. Ovo jezero ima pet velikih krakova, između kojih se nalaze živopisni rtovi sa četinarskom šumom, po kojima su ušuškane kućice i čije lagune su izvanredno mesto za odmor i beg od civilizacije. Spustićemo vas na Stuparevinu, najveće, a možda i najlepše od Zaovinskih poluostrva, do koga se put odvaja levo od Bjeluše, na tačno 70 km od početka naše trase. Svaki od 3 kraka ovog makadamskog puta odvešće vas do vode i teško je odrediti se gde je najbolje, a ako imate dovoljno vremena savetujemo vam da zavirite svakim od njih u potrazi za svojim savršenim mestom na vodi. Mi smo vam u radaru snimili središnji krak puta, koji vodi do uvale u kojoj ćete naći nekoliko vrlo zanimljivih objekata sa krovovima od trske, na žalost, nedovršenih. Ali se svakako radi o mestu gde vredi sići do jezera i provesti vreme.

Nastavljamo krug oko Zaovinskog jezera, prolazeći kroz Jezdiće, Vasiliće, Mandiće i napokon, nakon 87 km prevezene trase, stižemo i do glavne brane Zaovinskog jezera, mesta gde je Pančić 1875. godine otkrio omoriku. Odatle se možete spustiti i na Malo Zaovinsko jezero, poznatije kao jezero Spajići, prošetati dalje nizvodno od škole u Đurićima do kanjona Belog Rzava, a možete i produžiti našim itinererom dalje asfaltom koji vodi prema Mitrovcu, skrenuvši na 93,2 kilometru puta ponovo na makadam, koji penje prema

Zborištu i odatle se spušta u Mokru Goru. Radi se o makadamu odličnog kvaliteta koji je pripremljen za asfaltiranje, tako da ćete se njime za tili čas naći na drugoj strani Tare, iako se ponovo penjete do visine od oko 1400 m.

Nemojte, međutim, samo da projurite deonicom puta do Mokre Gore, jer se radi o prelepim predelima, drugačijim od šumovitog pojasa kojim ste prošli od Predovog Krsta ka Zaovinama – cvetne livade, bačije i široki vidici pružaju se na sve strane. Na 107 km od početka trase ponovo sa makadama stupate na asfalt – put koji od Mokre Gore vodi do skijališta na Iveru. Iako se rado o asfaltu, oprez! Put je uzan, pun oštih krivina i može biti nezgodan, naročito ako je kolovoz vlažan.

114,1 km nakon polaska naći ćete se na kapiji Drvengrada, poznatog turističkog etno sela Emira Kusturice, a par kilometara dalje, nakon što se priključite na magistralu u smeru ka Višegradu, doći ćete i do skretanja za polaznu stanicu Šarganske osmice, obnovljene pruge uskog koloseka koja je sada turistička atrakcija (polasci su dvaput dnevno, u 10 h i 13:25 h). Pruža vam se prilika da se ponovo utopite u masu turista na Mokroj Gori, a jedino što će vas „odavati“ da je vaša planinska avantura ipak bila nešto drugačija biće prašina i blato na vašem terencu, neminovan pratilac svakog istraživanja van asfalta.

Aleksandar Veljković

Ceo prostor Nacionalnog parka Tara obuhvata planinu Taru, Crni vrh, Zvezdu, Stolac, kanjon Drine sa Perućcem i okolinu Bajine Bašte